

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ КОМПЛЕМЕНТАРНИХ АКТИВІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Удосконалення чинної методики обліку інноваційної діяльності підприємства може відбуватись як за рахунок створення нових облікових концепцій, що будуть удосконалювати чинні теоретико-методичні засади обліку, так і за рахунок впровадження теорій, теоретичних конструктів та концепцій з інших економічних дисциплін, які стосуються процесу створення інновацій підприємства. В останні роки вітчизняними вченими в якості таких зовнішніх систем економічних знань, на основі яких може бути удосконалена система бухгалтерського обліку, активно використовувалась інституційна (В. М. Жук [1], О. О. Канцуров [2]) та неінституційна (Н. О. Лоханова [3], І. А. Юхименко-Назарук [4, с. 26]) економічні теорії. В той же час, дані теорії переважно використовувались вченими для розвитку системи бухгалтерського обліку в цілому, а не для розвитку теоретико-методологічних засад обліку окремих об'єктів. Внаслідок цього існує значна кількість обмежень щодо формування інституційних засад обліку, які б дозволили привести систему облікових стандартів відносно різних об'єктів обліку, зокрема, і щодо інноваційного капіталу підприємства, до зростаючих запитів та інформаційних потреб стейкхолдерів.

Однією зовнішньою по відношенню до системи обліку концепцією, що може використовуватись для удосконалення правил і принципів ведення обліку, наведених в системі облікових стандартів, є концепція комплементарності активів. Виходячи з даної концепції успішність реалізації інноваційної діяльності підприємства залежить не лише безпосередньо від ефективності

процесів самої інноваційної діяльності, а також і від наявних на підприємстві комплементарних активів, тобто від сукупності ресурсів, що уможливають та забезпечують більшу впорядкованість організації створення, використання та комерціалізації інновацій.

Комплементарні активи забезпечують виникнення синергічного ефекту внаслідок формування таких комбінацій інноваційних ресурсів, які сприяють побудові найбільш ефективного ланцюжка створення вартості та максимізації одержання економічних вигід через підвищення рівня граничної віддачі від окремого використання таких ресурсів.

За результатами проведеного аналізу рівня використання економічної теорії комплементарних активів в бухгалтерському обліку можна визначити два основні шляхи, яким чином може бути забезпечено удосконалення обліку комплементарних активів інноваційної діяльності підприємства (рис. 1).

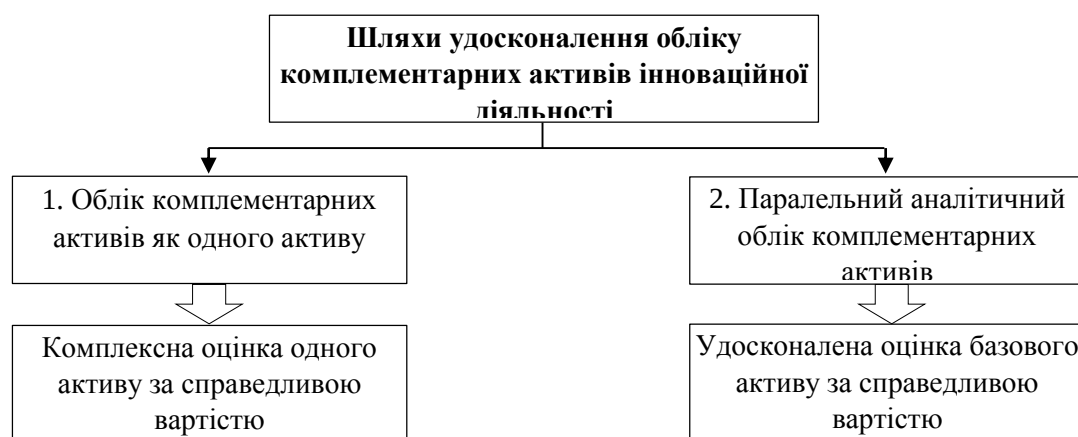

Рис. 1. Шляхи удосконалення обліку комплементарних активів інноваційної діяльності.

Стосовно першого з виокремлених шляхів, комплементарні активи повинні бути конкретизовані та адаптовані під специфіку елементів інноваційного капіталу підприємства, повинна бути розроблена їх класифікація та описаний перелік комплементарних активів інноваційної діяльності підприємства, які можуть визнаватись одним об'єктом обліку, а також необхідним є удосконалена система відокремленого звітування про такі активи.

Згідно другого з виділених напрямів, то на сьогодні в міжнародних системах обліку та в національній системі обліку відсутні рекомендації, як забезпечити його реалізацію, внаслідок чого користувачі не мають доступу до облікової інформації, яка б характеризувала наявність та якість комплементарних активів інноваційної діяльності підприємства. Необхідним є формування спеціалізованого звіту, в якому розкриватиметься інформація про базові інноваційні активи (елементи інноваційного капіталу підприємства) та комплементарні до них матеріальні та нематеріальні активи.

Важливим питанням є обсяги облікової інформації про комплементарні активи інноваційної діяльності, що має розкриватись в спеціалізованих звітах. Оскільки різні види комплементарних активів відіграють різну роль в забезпеченні ефективності створення та використання базових інноваційних активів. Тому інформація про різні види комплементарних активів інноваційної діяльності матиме різну релевантність для користувачів. Перспективою подальших досліджень є удосконалення методики обліку та відображення в звітності комплементарних активів інноваційної діяльності.

Література

1. Жук В. М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект: моногр. К.: ННЦ «ІАЕ», 2018. 408 с.
2. Канцуров О. О. Інституціональний аспект бухгалтерського обліку: моногр. К.: ННЦ ІАЕ, 2014. 380 с.
3. Лоханова Н. О. Інтеграційні процеси в обліку в умовах інституціональних перетворень: моногр. Херсон: Грінь Д.С., 2012. 400 с.
4. Юхименко-Назарук І. А. Розвиток теорії і методології бухгалтерського обліку в контексті неінституційної теорії: моногр. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2017. 300 с.
5. Williams, S. J. (2003). Assets in accounting: Reality lost. *Accounting Historians Journal*. Vol. 30, Iss. 2. P. 133-174.